

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 12.

Lýsingaprisur fyri þettiræður: 20 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum læst avsláttur í forsiðuni.

Leygardagin 20. mars 1937.

Kostur kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brevvasvarstøðum og skrifstofum. Telf. 142.

11. árg.

Megnartala statsministara Staunings.

Stauning verður heilsaður á einum máttmiklum studentafundi í Svøríki sum hin savnandi kraftin í norðanlondum.

Hann undirstrikar brøðra- og vinaskylduna norðanlandanna millum, men ger enda á taluni um felags vápnaverju fyri norðanlondini.

Hin skandinaviski tankin: øll norðanlond í einum felagsskapi! er kyknaður upp aftur við stórar kraft. Hin hættiliga og flekta stóðan í Europa hevur meir enn nakað annað manað henda forna dreyrn upp aftur av gróvin.

Fyri stuttum var Stauning statsministari yviri í Lund fyri at halda røðu á studentarfundum um norðanlandanna samarbeiði.

Har segði hann millum annað: „... Tað eru ymiskar sjálvstøðugar tjóðir í norðanlondum, Danmark, Noreg, Svøríki, Finnland og nú Ísland. Tær hava ymiskar interessur í mun til aðrar tjóðir. Eg hugsi ikki, at vit eiga at strika teirra sjálvbjargni, men harafturimót eftir evnum royna at fremja eitt skilgott samvirki hesa tjóðanna millum — tað er eitt góða, ein lukka, at tær liva og mennast sum serstakar tjóðir.

Hitt tjóðskaparlaga frælsið forðar ikki fyri loyaldum og bróðurligum víðurskiptum norðanlandanna millum, og tað er at gleðast yvir, at hesar norðurlendsku tjóðirnar duga at sleggja møguleikarnar fyri at styðja hvørja aðra og harvið undirbyggja norðanlandanna styrki og sjálvbjargni.

Tað, ið gerast kann fyri einum frium og frælsum samarbeiði, samlivi millum norðanlondini, má gerast, ið tað ber lukkuna við sær. Særliga vóni eg, at menn eru samdir um at fremja eina livandi og munandi „útvekslings“ av arbeiðarum millum Danmark og Svøríki. . . .

Stauning greiddi so frá, hvussu tað í gomlum døgum hevði skortað uppá fatan av hvørjum øðrum. Hetta var broytt munandi. Hann greiddi frá samarbeiðinum millum danskar og svenskar embætismenn og vísti á líkheitina ímillum danskan og svenskan heimpolitikk, tó helt hann stóran mun vera millum hin svensku og hin dansku bóndan.

Th. Stauning.

Hin svenski bóndin hevði sýnt stórt ansvarsføli við at vilja samarbeiði við javnaðarmenn, meðan hin danski stórbóndaflokkurin, vinstra, hevði einans tveitt seg út í ein negativan og skilaleysan mótmæli-politikk.

Stauning kom so inn á hin mikið umrøddu norðurlenska felagsskapin í kríggssverju.

Hann helt fyri: „Eitt norðurlendskt „Forsvarsforbunde“ er eftir mínari ætlan ein „utopia“. At arbeiða alvarsliga við í vil einans skapa eina nýggja „fárusonu“, elvda fram av mistrúge, ið nú valla finst, sum í øllum tilfelli er ógrundad. Men vilja menn hava henda spurningin fram, so mega teir hava hann viðgjørdan av ábyrgdarmonnum norðurlendsku tjóðanna. Tað er einans skaðiligt og hettissinnat at leika við tilflikum alvarssomum spurningum í óansvarligum flokkum og kortini lást, sum ein hevur boð til hitt almenna. . . .

Stauning upplýsti so, at hin stóri meirlutin í Danmark vildi ikki ganga við til at dubba seg

til eitt stórmaktakrfgg. Tó hevði hin danski socialdemokratiski flokkurin í ásanann av teim broyttu víðurskiptum viðgingið, at ein einsamøll avvopnan ikki er hóskandi nú, sum stórmaktirnar tryggjað sær við „upp-rustlingini“.

Frælsi, friður og socialt rættvisi er tað, tær norðurlendsku tjóðirnar krevja.

Aftaná at hava talað um tann ríka andaliga og listmannaliga útveksling millum dansku og svensku tjóðirnar, helt Stauning, ið hann tók upp aftur svenska yrkjarans Frans Hedbergs orðini um „Nordbøns lynne“, at júst í vit hava norðbøgváldandi, fylgja vit í rólga útvekslinginum, ið fylgir við „realitetsansis“ og bróðursinni. „Vit trúgva á fólkanna rætt til at vera við í avgerðum í egnum málum, og vit trúgva, at hin demokratiska samfelagsskipanin fremur mentum og skapar hitt dyktugasta og upplýstasta fólk. Tey norðurlendsku fólkini herja sjálv ábyrgdina fyri samfelagsútvekslinginum. Og vit kunna ikki hugsa okkum at vera fyrri uttan hella andfrælsi aftaná fjögnum árhundraðir at hava útvekslað og búnað tær norðurlendsku tjóðirnar.

Socialt rættvisi, politiskt frælsi og rætt til frium tanka og friu talu er tað góða, sum fólk ið norðanlondum hevur uppihótið, og tað ætta okkara fólk at verja og vara, og til hella endamálið vilja vit byggja víðari hitt tradisjónarríka norðurlenska smarbeiði — her í norðanlondum er blóðugt stríð ikki hugsandi.

Eg trúgvi, at bróðurfólkini vilja fara bróðurrættin fram í fjósið, og tað vil eg byggja fram til mína á,“ endaði hann við.

Henda tala Staunings hevur lopið øði í afturhald-flokkarnar, sum samlaðust og víðtøku mótmæli at senda út um heiminn.

Men ein so týðandi Svenskari sum Lindhagen ber kvøðu til Stauning og heldur fyri, at norðanlondini kunnu takka teirra Gudi fyri, at tey eiga so hjartskygdan mann sum Stauning, ið altíð hevur víst evnir til at skorið fjögnum tokuna og sett menn aftur í veruleikan.

Hann gevur Stauningi fullt og heilt viðhald í, at tað er vónleyst hjá norðanlondum at skapa ein „verjublokke“ og agera fyri at dubba til stórmakta bardaga.

Eru tygum tyrstur undir promenadu, komið inn til mín og drekki lemonsadu. 25 øyru flöskan — nakra øyru sparar — fyri innhaldsgóðsku garanterar „Smæran“. Her er varan blig — spar í ringum tíðum. Verur verða fluttar út um allan byn.

Ringið 344. JOHANNES ANDREASEN'S MATVORUHANDL

Javnaðarmenn vinna stórsigur allastaðni við kommunuvalini í Danmark, meðan vinstra, teir konservativu og afturhaldsflokkarnir í síni heild verða sáplaðir niður.

Kommunuvalini, ið nú í teim seinastu døgnum eru farin fram í Danmark, hava givið stórsigur fyri javnaðarmenn, men vóru, sum dansk bløð siga, ein „katastrofa“ fyri hin konservativa flokkin, ið misti fleirtalið á næstan hvørjari borg, har hann meitali at síla fastur.

Bara fyri at nevna eitt so týðiligt dømi sum gjørligt, kunna

vit hóskandi upplýsa, at so fastar borgir fyri teir konservativu sum Odense og Kolding o. s. fr. eru tiknar av javnaðarmönnum. Í Keypmannahavn gingu javnaðarmenn 36.000 atkvøður og 2 mandátir fram, meðan teir konservativu gingu slakar 4000 atkvøður og 4 menn eftir bali. Stóðan í býarsjórnini er nú:

	seinst	nú	
Javnaðarmenn	35	37	framgongd 2 limir.
Hin radikali flokkurin	4	5	— 1 —
Konservativu	15	11	afturgongd 4 —
Kommunistar	1	2	framgongd 1 —

Og kortini roynir „Føroya-tíðindi“ at siga, at teir konservativu stóðu seg væl og mannliga.

Men hví ikki royna at ugga seg!

Føroyskt jarðarbrúk má inn í eina fastari skipan.

(Framhald.)

2) Tryggjan av einum føroyskum búnaðarstætti.

Vit kunnu ivaleyst beinanvegin einast um, at tað verður óhæðugt fyri okkara samfelag, um tað verður ikki ein búnaðarstættur í landinum, ein partur av flúgvárunum, sum hevur alla sína útkomu ella sína høvudsútkomu av jarðarbrúki. Tað verður neyðugt fyri sjálvt brúkið av jørðini, fyri at fáa brúkt okkara fjøll, okkara bakka og fyri at fáa eina fríska føroyska búnaðarmentan at festa rót her. Grundarlagið fyri einari slíkari mentan má sigast at vera ein trøngd til fyri betri útkomu skuld at fáa meira úrslit burtur úr jarðarbrúkinum; og tað kann bert væntast av fólk, sum fyrst og fremst má líta á jarðarbrúkið sum vinnuveg.

Tað verður eisini neyðugt fyri at halda okkara fólk til úthygdir og avbygdur. Hvat annað kann binda ungt fólk til sovordni stóð enn tað, at tey hava sín jorð har, sum fyri tað mesta ella heilt kann fæða tey. Og hvussu verður tað vordíð, um alt fer at trunkast saman um havnarstöðini? Her eru stórir og djúpir bæði handligir og

andilgir ork, sum mana okkum til at grípa djúpt og álvarsamt í tað núverandi skilið og fremja nýskipanir, ið tryggja smábýgdurnar og gera tær til krafteldur fyri okkara fólkatalfar í komandi tíðum.

Sum áður nevnt hevur eisini tradarlógin av 1894 ætlað at vísjað ein sovordnan búnaðarstætt, tí hon verjir í síni ánd tey gomlu brúkinu, men hon ásetur onga skipan, gevur ov mikil líkindir til teir skiftandi fyrisætismenninar at arbeiða hvør í sínum lagi. Tá ið tað fer at vera ov mikið av: „Alle mulige Hensyn til — naar det kan skønnes“ o. s. fr., so ber ikki til — so ríður ein niður, tað ein annar byggir upp.

Tradarlógin gav líkindi til at fáa tradir burtur av kongsinum og legði undir hart ætl, hvar tær kundu takast. Harvið kom ein óvissa inn yvir kongsbóndirnar, sum ger, at hvorki vita teir hvussu nógv, ið tikið verður, ella hvat, ið tikið verður. Teir vita ikki, um tað í framtíðini verður nakað brúk eftir ella einki. At hetta er skeið, eiga vit at sleggja, og tað má rættast sum snarast. Tað má gerast so, at festarinn fer at vita, hvat ið ikki kann takast, og hvat ið kann takast; óðrvisi sagt, tað má framarkast ein vídd, sum í framtíðini skal vera órørlig, sum í komandi tíð skal úgera brúkið, so veit festarinn, at hann